

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU ÜYESİ

TAYFUN BAYAZIT'IN

**“BÜYÜMENİN ALTIN KURALI: AVRUPA EKONOMİK
MODELİNE GÖRKEMİNİN YENİDEN KAZANDIRILMASI”**

KONFERANSI

AÇILIŞ KONUŞMASI

21 Şubat 2012

The Marmara Taksim Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Saygıdeğer katılımcılar, değerli basın mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlıyor ve hoş geldiniz diyorum.

Maalesef, daha önce 2 Şubat 2012 tarihinde yapmayı planladığımız bu önemli konferansı, İstanbul için olağanüstü zor kabul edilebilecek hava koşulları nedeniyle bugüne ertelemek zorunda kaldık. Bu erteleme nedeniyle gerçekten üzgünüz, ancak o günkü koşullar bu tür bir gelişmeyi kaçınılmaz kıldı. Bu açıdan, anlayışınız ve konferansa gösterdiğiniz ilgi için hepinize teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Neredeyse dört yıla yıla yakın bir süredir hepimiz günlük olarak dünya ekonomisinde olan gelişmeleri büyük bir dikkat ve kaygıyla izliyoruz. 2007 yılında ABD mortgage krizinin tepe yapmasının ardından, 2008 yılının Eylül ayında Lehman Brothers'ın iflası sonrası mortgage krizi küresel bir evreye girmişti. O günden bugünlere, alınan tüm önlemler, gelişmiş ülke merkez bankalarının miktarsal genişleme programları, G20 eşgüdüm çabaları, uluslararası ekonomi kuruluşlarının politika reçeteleri ve benzeri türlü girişim dünya ekonomisinde yaşanan istikrar sorunlarını tamamen ortadan kaldırmaya yetmedi.

Bırakalım sorunları ortadan kaldırmayı, ilk aşamada alınan krize müdahale önlemleri, yeni sorunların ortaya çıkmasına bile neden oldu. Krize müdahale için devletlerin devreye girmesi sonucunda, hanehalkı ve şirket bilançolarından alınan sorunlar devlet bilançolarına taşındı ve ABD ve Avro Bölgesi başta olmak üzere ortaya çok ciddi bir devlet borcu sorunu çıktı.

Finansal sistem dahilinde reel sektör ve finans şirketleri arasında yaşanan güven bunalımları, Hazine'lere yönelik güven bunalımlarına dönüştü ve güveni yeniden tesis etmek için Merkez Bankaları'nın "miktarsal genişleme" gibi önlemlerle likidite sağlamalarına ihtiyaç doğdu.

Ancak, tüm bu gayretlerin etkililiği ve verimliliği, çok zorlu ve uzun bir süreç olan borç ödeme ve kaldıraç azaltma süreci içinde önemli kayıplara uğradı. Böylelikle, başta ABD ve Avro Bölgesi olmak üzere, krizden çıkış süreci yeterince güçlenmeden bozulmaya başladı.

Özellikle, Avrupa için devlet borcu sorunu ve toparlanma sürecindeki bozulma daha zorlu oldu. Küresel veriler bu durumu açıkça ortaya koymakta. Mesela, Uluslararası Para Fonu'nun Dünya Ekonomik Görünüm Raporu Eylül 2011 verilerine göre, 2010 yılında yüzde 3'ü aşan bir büyüme gösteren ABD'de, büyümenin 2011 ve 2012 yıllarında yüzde 1.8 oranında olacağı tahmin ediliyor. Buna karşılık, 2010 yılında yüzde 2'ye yakın bir büyüme gösteren 27 Avrupa ülkesinin ortalama büyüme hızının 2011 yılında yüzde 1.6'ya gerileyeceği tahmin edilmekte. Söz konusu raporda, ayrıca, AB27'nin 2012 yılında büyümeyeceği, bunun yerine yüzde 0.1 oranında daralacağı öngörülüyor.

Bu veriler Eylül 2011 raporundan. Rapora ilişkin Ocak 2012'de yapılan güncellemeler Avrupa açısından, çok daha olumsuz bir görünüm ortaya koyuyor. Ocak 2012 güncellemesinde, Uluslararası Para Fonu, ABD için 2011 ve 2012'ye yönelik yüzde 1.8'lik tahminlerini değiştirmezken, Avrupa için 2011 tahmini olan yüzde 1.6'yı koruyor, ancak, 2012 yılı için öngörüsünü yüzde 0.5 daralma olarak aşağı yönde revize ediyor.

Buraya kadar özetlemeye çalıştığım tabloya bakılarak, derinliğine fazla gitmeden, sezgisel olarak Avrupa'nın ekonomik olarak çöküşünü ilan etmenin kolaylığının farkındayım. Ancak, birazdan

Dünya Bankası Türkiye Direktörü ve konferansa konu olan çalışmanın yazarlarından Sayın Martin Raiser tarafından tanıtılacak rapor, bu kolaycılığın pek de anlamlı olmadığını açıkça ortaya koyacak.

Sayın Raiser'ın bizlerle paylaşacağı birçok veri ve analiz, kriz sonrası tüm sorunlara rağmen Avrupa büyüme modelinin halen örnek alınabilecek çok önemli özelliklere sahip olduğuna dair dikkat çekici ipuçları sunacak. Birazdan raporun tanıtımı kendileri tarafından gerçekleştirileceğinden burada ayrıntıları girmeyeceğim.

Ancak, özellikle raporun ortaya koyduğu perspektiften yola çıkarak, Türkiye'nin büyüme modeline ilişkin bazı düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Biliyoruz ki, Türkiye küresel finansal krizden birçok gelişmekte olan piyasa ekonomilerine göre daha olumsuz etkilense de, Türkiye ekonomisinin krizden çıkış ve toparlanma süreci, görece daha hızlı ve güçlü oldu. Hatta, Türkiye, 2010 yılı son çeyreğinde, üç aylık dönemler itibarıyla yıllık büyüme hızı açısından 2010 yılı son çeyreğinde Avrupa birincisi ve 2011 yılı ilk çeyreğinde dünya birincisi oldu.

Ancak, kriz sonrası tüm bu ışıltılı büyüme sürecine karşın, bu tür sıralamaların hele hele üçer aylık dönemler itibarıyla kısa dönemli karşılaştırmaların, başarılı bir büyüme modelini basitçe ayırt etmekte yetersiz kalacağını unutmamakta fayda var.

Çünkü yine IMF'nin Eylül 2011 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu Veritabanı, yıllık büyüme oranları açısından, 2004 yılında ilk 25'e dahil olan Türkiye'nin, 2006 yılında 55inci, 2007 yılında 117'nci, 2008 ve 2009 yıllarında ise 162'nci ve 154 üncü sıralara gerilediğine işaret ediyor. Krizin ardından 2010 yılında 11inci sıraya çıkan Türkiye ekonomisinin, 2011 yılında ilk 10 etrafında yer alacağını, çeyrek dönem rekorlarına bakarak söyleyebiliriz. Yani bir başka deyişle, istikrarsız büyüme oranları bu başarı öyküsünün en zayıf yanını oluşturuyor.

Bu bakış açısıyla diğer ülkeleri incelediğimizde, son dönemlerde değer atfettiğimiz bu sıralamadaki yerlerinin bizimki kadar değişken olmadığını görüyoruz. Örneğin, Çin, 2003'ten beri hep ilk 20 ülke arasındaki yerini korumakta. Krizde gerilediği sıra ise, bizimki 162 iken, sadece 14. Bir başka ülke Hindistan, kriz dönemini saymazsak 2003-2010 döneminde hiç 50nci sıranın altına gerilememiş. Veya Peru, kriz dışında 2005'ten bu yana hep 53üncü sıradan yukarıda. Ya da Vietnam, kriz dahil hiç 50nci sıranın altına inmemiş.

Bu sıralama mantığı bize Türkiye'den çok daha düzenli ve daha hızlı büyüyen birçok başka ülke olduğunu ve o ülkelerin krizden Türkiye'ye göre daha az etkilendiğini açıkça gösteriyor.

Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, yıllık büyüme sıralamalarına bakarak bir büyüme modelinin varlığını, geçerliliğini ve başarısını ortaya koymak mümkün gözüküyor. Büyümei inceleyebilmek için, raporda yazarların açıkça ortaya koydukları güçlü analiz çerçevelerine ihtiyaç var.

Ne zaman ki, böyle bir çerçeveden Türkiye ekonomisinin büyüme sürecini inceleyebilirsek, işte o zaman elimizde bir büyüme modeli olup olmadığını ve bunun başarısını daha etkili bir şekilde tartışabileceğiz.

Evet, Türkiye’de bir büyüme anlayışı özellikle 2003’ten sonra mevcut. Ve bu büyüme anlayışı çok önemli bir bakış açısını, devlet eliyle değil, özel sektör girişimleriyle büyümeyi, devletin ekonomideki varlığı ve özel sektörü dışlama etkisini asgariye indirmeyi içinde barındırmakta. Bu yaklaşımın ortaya koyduğu yüksek büyüme oranları açısından, başarısını göz ardı etmek mümkün değil. Ancak diğer taraftan istikrar sorunları ve en basitinden beraberinde getirdiği cari açık problemlerine bağlı dur-kalk riski nedeniyle, bu büyüme yaklaşımının diğer unsurlarının dikkatle gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Özellikle, küresel finansal sistem içerisinde, finansal sermayeyi geliştirmekte olan piyasa ekonomilerine iten güçlerin, bu ülkelerin sermaye çekme güçlerinden ve akımları mas etme kapasitelerinden daha büyük olduğu bir dönemde, bu dış faktörleri de dikkate alan güçlü bir büyüme modeli geliştirebilmek, için mevcut model üzerinde değişikliklere ihtiyacımız var.

Kapaklarını kapatamadığımız, dışarıdan gelen suların debisini kontrol edemediğimiz bir havzanın sel tehlikesine uğraması, dışarıdan gelen kaynağın kuruması kadar önemli tehlikeler içermekte. Sanıyorum, sürekli kuraklıkla-sel arasında gidip gelen bir yönetim yaklaşımı yerine büyük ölçüde kendi kontrolümüzde su tutup, su bırakabileceğimiz bir modele ihtiyacımız giderek artıyor.

Bu cümlelerle konuşmama son verirken, bir kez daha, son yıllardaki sorunları nedeniyle Avrupa büyüme modelini göz ardı etmenin yanlış bir anlayış olacağını ifade etmek istiyorum. Yine aynı anlayışla, son yıllarda, yavaş ve sıkıntılı bir süreç haline gelen Avrupa Birliği üyeliği çabasının, TÜSİAD gündeminde önemini korumaya devam ettiğini burada vurgulamakta fayda görüyorum.

Doğrudan Türkiye üzerine olmasa da, ekonomimizi ilgilendiren sonuçlar ve dersler sunan bu önemli rapor ve tanıtımına yönelik faaliyetler için Dünya Bankası’na ve Konferansa büyük katkılarından dolayı Koç Üniversitesi-TÜSİAD Ekonomi Araştırma Forumu’na, TÜSİAD Yönetim Kurulu adına teşekkürlerimi sunuyorum. Bu vesileyle, aynı zamanda raporun iki yazarından biri olan Dünya Bankası Türkiye Direktörü Sayın Martin Raiser’a, Türkiye’ye ve İstanbul’a içten hoş geldiniz dileklerimi iletiyor, tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.